

De Sacra Congregatione Fabricæ, eiusque Tribunali.

SYMMARIVM

- 1 **D**E erectione Tribunalis Fabricæ, & deputatione iudicis.
- 2 Duæ sententiæ conformes habent vim trium.
- 3 De antiquis facultatibus, præsertim circa inualidas alienationes bonorum Ecclesiæ.
- 4 De hodierno statu huius Congregationis.
- 5 De duplici Congregatione generali, vel particulari.
- 6 Ad quid hodie restricta sint fabricæ facultates.
- 7 Quod hæc erectio, dicenda sit potius commendabilis, & de ratione.
- 8 Episcopi sunt legales exequutores piarum dispositionum.
- 9 Expediit adesse plures exequutores & visitatores.
- 10 De facultatibus Fabricæ circa munus exequutoris piarum dispositionum.
- 11 De applicatione incertorum.
- 12 De casu insufficientiæ bonorum ad operis implementum.
- 13 De casu incapacitatis legatarij.
- 14 Testamenti, & ultimæ voluntates proveniunt à iure positivo, ideoque Princeps potest derogare, vel dispensare.
- 15 Quod episcopus etiam de iure, possit applicare alijs pijs operibus dispositiones in opus destinatum non applicabiles.
- 16 De ratione conclusionis.
- 17 De differentia inter derogationes, vel dispensationes Principum secularium vel Papæ.
- 18 In quo consistat exorbitantia, quæ practitari solet.
- 19 De absurdis, & inconuenientibus in obseruantia legum.
- 20 De aliquibus exemplis exorbitantiarum, & quomodo incertæ dispositiones, intelligendæ sunt, vel in casu insufficientiæ.
- 21 Quod etiam apud gentiles commendabile esset supremas piarum dispositiones impleri.
- 22 Quomodo intelligi debeant dispositiones fauore incapacium.
- 23 De exorbitantijs commissariorum, & inferiorum ministrorum.
- 24 De negotijs quæ in hac duplici Congregatione tractentur.
- 25 De ordine cum quo cognoscuntur causæ contentiosæ.
- 26 Legata regulariter sunt executiua.
- 27 Quod aliquando istæ causæ sint Rotales, & quomodo.
- 28 Fabrica habet priuatiuam, ubi adsit mixtura eius interesse.
- 29 Quando causæ disputentur in Congregatione generali.
- 30 Non tenet præceptum testatoris, quod fabrica non possit se intromittere.
- 31 Quando etiam fauore religiosorum incapacium dispositiones subsintineantur.
- 32 De decreto Alexander VII. circa dispositiones incertas fauore pauperum.
- 33 De dispositionibus fiduciarijs occultis, & ad aures confessorij vel alterius.
- 34 Vt intrent facultates ratione insufficientiæ, requiritur monitio.
- 35 De compositionibus super occultis dispositionibus, idest Fabricæ ignotis.
- 36 De hoc tribuna Fabricæ in Regno Neapolitano, & quomodo regatur.

DISC. XX.

D Principis! Apostolorum Vaticanam Basilicam, penè collabentem, restaurandam; Siue ad eam redigendam, in eam adeò magnificam, & sumptuosam structuram, quam hodiè cernimus; Iulius secundus, quamplura concessit, de Ecclesiæ thesauro, dona spiritualia ijs, qui pro dictæ Basilicæ, fabricæ, elemosynas, ac oblationes facerent, vel mitterent; Aliquos Commissarios, citrà, & vltirà montes deputando A; Atq; Leo X. amplas concessit facultates eiusdem fabricæ Administratorum Collegio, exequendi pia legata, piarum dispositiones, atq; ex eis aliquam partem ipsi Fabricæ applicandi (quod aliqua inconuenientiâ Catholicæ Ecclesiæ præiudiciũ produxisse Aliqui dicunt); Verũ Clemens VII. quàmplures, ex huiusmodi concessionibus mode-

derando, pro meliori eiusdem Fabricæ cura & administratione numerosum Collegium sexaginta qualificatorum viro- rum deputavit, cum pluribus facultati- bus, illa præsertim deputandi vnum Iu- dicem, vt Fabricæ debitores cogere, at- que causas ad eam pertinentes summarie decidere valeat B; Atque istas senten- tias ad fauorem fabricæ emanatas, vni- trimum habere postmodum indulgit Pius V. C., Qui etiam duas alias fabricæ, eius- que Collegij prædicti fauore Constitu- tiones ædidi super piarum dispositio- num executione, & alicuius partis res- pectiue applicatione D; Necnon per aliã Constitutionem, facultatem concessit, re- uidendi, ac rescindendi quascumque bo- norum ecclesiasticorũ alienationes ma- le factas, earumque retractatione sequen- ta, fructus decursos, & aliquam portio- nem fortis, fabricæ applicandi, cum am- pla facultate huiusmodi causas cognoscē- di, ac etiam desuper transigendi vel componendi E; Atque Sixtus V., occasione concedendi quamdam iurisdictionem, aliasque facultates dictæ Basilicæ Cardi- nalis Archipræsbytero, huic superiorita- rem in dictæ Fabricæ Collegium concessit, cum potestate reformandi officiales, & ministros, ac etiam cognoscendi cau- sas vel Iudicem deputandi. F

Sub Clemente verò VIII., nouus ac di- uersus impressus est rei status, quoniam ad instar illius erectionis pluriũ Cardinali- tarum Congregationum, quam idem Sixtus prædecessor fecerat, istam fabricæ, ex Cardinalium competenti numero pro Papæ placito, Congregationem crexit, pluribus etiam, iuxta hodiernam pra- xim, adiunctis Prælatis; Nempe, Audi- tore Cameræ; Theaurario Generali; Vno ex Rotæ Auditorioribus; Et vno ex Clericis Cameræ, Ac aliquibus alijs Præla- tis, pro eiusdem Papæ arbitrio; Ultra ordi- narios officiales, qui Prælatis vel respec- tuiue togati esse solent, vt nempè sunt; Iudex Ordinarius; Æconomus genera- lis; Secretarius Congregationis, & Ad- uocatus; Istaque Congregatio, certam

non habet diem, sed pro negotiorum qualitate, ac vrgentia haberi solet.

Hinc loquendo pro hodierna praxi, duæ dici solent in Curia Fabricæ Congre- gationes; Vna scilicet maior, & Cardina- litia, cum Prælatorum mixtura vsupra cui Congregationis generalis nomen tribuitur, ad differentiam alterius mino- ris vel particularis, quæ frequentius ha- beri solita est, constituta ex dictis offi- cialibus, & ex antiquiore dictæ Congre- gationis maioris Cardinali, qui videtur eius caput, seu Præfectus.

Reformata verò dicta facultate per Pium V. concessa, circa reuisiones, ac rescissiones alienationum bonorum eccle- siasticorum, omnique abolita applicatio- ne emolumentorum, quæ ex indulgen- tijs, alijsque spiritualibus donis, iuxta concessionem, Iulij II. & Leonis X. perci- piebantur; Ad piorum legatorum, alia- rumque piarum dispositionum execu- tionem, ac respectiue applicationem, Fabricæ facultates restrictæ videntur.

Quidquid autem sit de huius Tribunalis, vel introductionis cõmẽdatione, siue illa censura, quæ inferiorum ministrorum, & Commissariorum asperitates, vel fa- cultatum quandoque indiscretus vsus producere videntur; Id abstractè con- siderando, commendabile potius opus videtur, vt scilicet, irã ingrati hæredes, suorum auctorum, ac benefactorum obli- ti, eorum pia vota exequantur, ac im- plant.

Quemadmodum etenim, ex iuris com- munis dispositione, hoc munus deman- datum est Episcopis, qui piarum dispo- sitionum legales dicuntur exequutores, & curatores G; Ita nil prohibet, vt eo- rum facultate firma manente, hic alter, fortè maioris auctoritatis, & vigilantie, detur exequutor, dum quò maiores adsunt vigiles, & exequutores, eo magis pia vota, & opera adimplentur, vt ita quod vnus negligit, vel nõ videt, alter videat ac sup- pleat; Ad instar eorũ, quæ circa visitatio- nem Monasteriorũ, monialium, vel circa ani- marum curã, & sacramentorum admini- strationem, circa superiorum, ac visitato- rum multipliciter, in suis sedibus ad- uertuntur. H

G. tit. de testam. disc. 24.

9 strationem, circa superiorum, ac visitato- rum multipliciter, in suis sedibus ad- uertuntur. H

Circa plura itaque huius Congrega- tionis, eiusque officialium munus versatur; Primò nempè circa dictum munus exequutoris, & curatoris dispositionũ, quæ ad piarum causas factæ sint, vt suum sortiantur effectum, fructus decursos sibi applicando, vt istud fabricæ opus, loco illorum operum vel suffragiorum, quæ fieri debebant, ex ecclesiastici the- sauri, plena potestate Apostolica, succe- dat.

Secundò, vt exigat, sibi que applicet 11 piarum dispositiones incertas, siue ad in- certa pia opera factas.

Tertio, vt pariter exigat, sibi que ap- plicet illa legata, quæ facta sint pro cer- to opere indiuiduo, pro quo bona reli- cta non sufficiant, ne aliàs cum indebi- to hæredis lucro, apud eum bona remaneant.

Et quartò, quod vbi Ecclesiæ, seu lo- ca, aut personæ, quarum fauore dispo- sitio facta sit, ex instituto incapaces exi- stant (vt ex. gr.) sunt Capuccini, & Mino- res Obseruantes, ac etiam; Iesuitæ quarti voti, eorumque Domus professæ, & similes, tunc Fabrica totam dispositionem sibi ipsi applicet, siue cum quibusdam composi- tionibus partem accipiat, & partim remittat. I

Quamuis autem (loquendo in abstra- cto, atque per tramites iuris), istæ facultates non contineant illam exorbitantiam, quam communis hominum opinio cre- dit, dum apud catholicæ fidei professores, de potestate Papæ nefas est dubita- re; Tum ob vsum amplum clauium à Christo Domino sibi concessum; Tum etiam quia (vt in hac materia vltimarum voluntatum pluries aduertitur L), illa- rum substantia, vel necessaria obseruan- tia, non prouenit à iure diuino, vel na- turali, cui dispensari, vel derogari non- valeat, sed prouenit à iure merè positiuo;

14 Adeò vt in temporalibus, vel prophanis dispositionibus Principi sæculari pote- stas detur, non solum illas commutandi, sed etiam derogandi, & abrogandi; Ergò multo magis, in dispositionibus pijs, vel ecclesiasticis, id concedendum est Papæ, cuius absque dubio, longè maior est potestas.

Tu clarius quoniam, si de iure, in casu incertitudinis, vel insufficientiæ, aut in- 15 capacitatis, seu alterius impedimenti, ob quod pium opus à disponente volu- tum, præcisè impleri non possit, etiam Episcopo, vel alteri Ordinario superiori ecclesiastico, datur ista facultas, appli- candi illam dispositionem alijs operibus pijs, vel ecclesiasticis vsibus, pro eius be- ne regulato arbitrio; Multò magis id est concedendum Papæ. M

Ex ea congrua ratione, pluries in ea- dem materia vltimarum voluntatum in- sinuata N; quod scilicet substantia pia- rum dispositionum, consistit in genere piorum operum, siue in pietate erga Deum, pro animæ propriæ, vel suorum suffragio, & peccatorum remissione; Vnius verò, vel alterius operis species, concernit potius modum, vel accidentia, quam substantiam; Ideòque magna dif- ferentia est, inter illas derogationes, vel 17 dispensationes prophanarum dispo- sitionum, quas concedunt Principes sæ- culares, et istas commutationes, vel ap- plicationes, dum istæ non destruunt sub- stantiam, vt illæ faciunt; Adeò vt, benè ad hæc reflectendo, apud viros literatos, ac alios, qui rem examinent, cum debito ratiocinio legali, id nullam redoleat exorbitantiam, vel asperitatem.

Adhuc tamen (cum paucis detur ita ratiocinari) maior pars hominum for- tè scandalum aliquod concipit; Idque 18 prouenit potius, ex aspero, & indis- creto

H. tit. de iurisd. disc. 26. & tit. de Regular. & Miscellan. Eccl. & alibi sæpius.

I. de istis fabricæ facultatibus sub tit. de te- stamen. disc. 23. sub tit. de fideicommiss. disc. 108. sub tit. de legat. disc. 27. & sub tit. de Regular. disc. 63. & alibi plu- ries.

L. sub tit. de testam. disc. 72. & sub tit. de fideicommiss. disc. 14.

M. sub tit. de testament. disc. 23.
N. cod. tit. de testam. disc. 58.

B. Const. 3. Clem. VII.
C. Const. 95. Pij V.
D. Coult. 96. & 97.
E. Const. 98.
F. Const. 102. Sixti V.

creto vsu, vel intelligentia huiusmodi facultatum, prouenire videtur, quam ex ap̄s legibus, quæ illas concedunt; Adinstar eorum quæ in simili ponderantur circa bullam Baronum *lib. 1. de feudis*, quod scilicet, exorbitantia non sit in lege, quando ea practicetur discretè, atque ad limites rationis, quæ probabiliter legislatorè mouere potuit, sed consistat in indiscreta, & aliquando irrationabili intelligentia vel praxi, vt in omnibus alijs legibus, & prouisionibus contingit.

Omnes etenim leges, vel saltem pro maiori frequentia, ex iusto, ac rationali moriuo, seu sine, æditæ sunt; Irrationabilitas autem, vel exorbitantia, resultat à mala praxi, siue ab eius intelligentia, vel interpretatione literali, ad sonum verborum, pro damnabilissimo pragmatico abusu, ex quo omnia mundi mala proueniunt, non reflectendo ad rationem, seu finem, qui à legislatore habitus fuit, præsupponendo (vt decet) eundem legislatorem, virum iustum, & rationabilem, non autem iniustum, ac bestialem.

Quando etenim opera pia, per disponentem volita, verè sunt omninò incerta, & impracticabilia, tunc nil refert, à vni vel alteri pio operi bona relicta applicentur, cum sufficiat adimpleri pium votum in genere ergà Deum; Sed quando reuera sint certa, atque tanquam talia, disponens ea demandare iustè crediderit; Incertitudo autem deducatur ex verborum rigorosa criticisme; Puta (exemplificando in eo casu qui nostræ ætate aliquam non modicam, nec improbabilem dedit scandali occasionem) quod demandante quodam Prælato qui erat etiam prius sacerdos, vt eius diuites, & æquè pij hæredes, menstrua scuta quinquaginta omni tempore in septem opera misericordiæ erogare deberent, ista reputata fuerit dispositio incerta, ideoque fors principalis huius annuæ perpetuæ præstationis, Fabricæ erogata sit.

Siue quod, testatore cupiente, aliquod opus pium in eius patria, pro illius subuentione, vel honorificentia, quod frequentius, ex motiuo naturali erga patriam potius, quam ex isto solo pietatis sequi solet; Puta pro constructione monasterij Monialium, aut pro erectione Ecclesiæ collegiatæ, cum similibus; Quod

si illud opus ex bonis relictis perfici non possit, siue quod ex alio impedimento opus non perficiatur, debeant bona ad hunc effectum relicta, applicari in fabricam Ecclesiæ in Vrbe, quam nunquam testator cogitauit, vel contemplatus est; Siquidem pietatis, humanique discursus ratio, exigit quidem, vt non caducetur dispositio, neque illa inutilis remaneat, pro hæredis locupletatione, quodque pia voluntas impleri debeat, circa erogationem bonorum, quæ disponens Deo, eiusq; animæ applicauit; Id etenim etiam apud gentiles, pium & commendabile reputatum fuit, vnde propterea in antiqua Romana Republica, Tribunal Epulonum erectum fuit; Verū erogatio fieri debeat in opera approximata, atq; in eadem patria, adeo vt si non præcisè, saltem æquipollenter, impleatur finis, vel effectus à disponente consideratus.

Prout si testator idiota, huiusmodi legalium subtilitatum ignarus, relinquat (ex gr.) aliquam annuam, vel mensuram præstationem eius patriæ, vel alterius certi loci Capuccinis, vel Minoribus obseruantibus, ac similibus, qui ex elemosynis viuunt, & quas ipse viuens subministrare solitus erat, tanquam per quãdã speciẽ cõtinuationis per successores post eius mortem, de eo, quod ipse faciebat in vita; Tunc, asperum, ac exorbitans reputari solet, vt ob religiosorum incapacitatem, Fabrica debeat relicta sibi applicare, quoniã substantia voluntatis ea esse videtur, vt id practicari debeat, eo modo quo potest, & licet, ac etiam solet, vt scilicet, ita hæredes in hoc opere pietatis elemosynaliter continuent; Neganda quidem est ipsis religiosis actio in iudicio experibilis; Atque vbi hæredes negligent, rectè apponuntur manus, atq; applicantur Fabricæ, decursæ annualitates, non autem applicanda est fors, ac destruendo radicem pij operis, nè in futurum sequatur, cum similibus exorbitantijs.

Ea præsertim, de qua in rerum Regularium sede habetur, quod scilicet illa dispositio, quæ fauore aliquorum Regularium, sine aliquo onere valida esset, inutilis reputata sit, atque Fabricæ applicata, ob desideratam à disponente celebrationem aliquarum missarum, & annuæ erogationum, cum alijs casibus, qui in diuer-

diuersis respectiue materijs insinuantur. O

Hinc proinde, multi probi, ac zelatè dicunt, & benè quod leges, sunt quidè commendabiles, bonoque sine æditæ, ipsaque introductio in genere, indebitè censuras patitur, sed quod exorbitantia, & irrationabilitas quandoq; consistit in vsu, vel praxi.

Maiores autem exorbitantiæ, vel scandala resultant ab illis inferioribus ministris, qui vulgò commissarij dicuntur, præsertim, ob facilem vsu, vel abusum censurarum, adeo vt, adinstar eorum, quæ alibi de commissarijs Nunciorum, & Collectorum Apostolicorum insinuantur, P, more pyratarum, vel grassatorum, per diæceses, ac prouincias cursitare profiteantur, ad proprium lucrum, & extorsiones, absque eo quod ipsa pia opera impleantur; Licet enim superiores, nimium iustas, benèque regulatas instructiones præbeant, adeo vt, theorica sit optima optimaque, & sancta superiorum intentio; Praxis tamen mala, & scandalosa est ob malitiam, & improbitatem inferiorum operariorum, ita humana conditione exigente; Quæ tamen omnia ita discursiue dicta sint, ex bono animo, ac zelo erga Sedem Apostolicam, referendo id quod Alij dicunt, vt inconuenientibus occurratur, nihil desuper firmando.

In vtraque igitur dictarum Congregationum respectiue, adinstar Congregationis Rituum, de qua supra, de duobus negotiorum generibus agi solet; De contentiosis scilicet, cum defunctorum hæredibus, vel alijs, ad quos pertineat pro piarum dispositionum executio, ne; Aut cum legatarijs, qui incapaces prætantur, siue quod aliàs in eorum exclusionem intrent fabricæ Facultates; Et de æconomicis, pro fabricæ gubernio, & administratione, ac meliori directione, dispungendo etiam computa, & rationes ministrorum, & operariorum.

Quatenus itaque pertinet ad primum genus negotiorum, seu controuersiarum in forma contentiosa; Stylus est pro negotijs Urbis, & Status ecclesiastici, quod

25 quod causæ in prima instantia cognoscuntur in forma contentiosa, & iudicialia eo modo quo coram alijs iudicibus ordinarijs, per dictum Iudicem, et quando hic esset suspectus, per vnum ex præfatis Prælati Cõgregationis, qui deputari solet à dicto Cardinali antiquiori, qui partes Præfati gerere videtur; Atque vbi agatur de causis, quæ de iure sunt appellabiles ad vtrumque effectum, idem seruatur in secunda, & respectiue in vteriori instantia, quando intraret, per deputationem vnus ex dictis Prælati, ac etiam quandoque vnus ex Cardinalibus, seruato in reliquis ordine iuris seu processu iudiciali; Quando verò causa sit de iure executiua, non admittens appellationem, ad effectum suspensiuum, vt præsertim regulariter sunt legata pia, dum etiam prophana, iuxta veriorè opinionem *Angeli*, quæ in omnibus Curia Tribunalibus est recepta, Q. quoties facti circumstantiæ limitationem nõ suadeant (excepta Rota, quæ in reuerentiam antiquitatis, adhuc persistit in sensu insequendi opinionem *Alexandri*); Multo verò magis vbi sint pia; Disputari solet, prius coram dicto Cardinali antiquiori, & in Congregatione particulari, et quando partes non acquiescant, in dicta Congregatione Cardinalitia (quæ ad differentiam, dicitur generalis) super modo committendi appellationem, etiam ad vtrumque, vel potius ad vnum tantum; Adinstar quotidianarum disputationum Signaturæ, ex motiuo iniustitiæ, ob quam prætendi solent appellabiles, etiam illæ causæ, quæ de earum natura sint executiua.

Et aliquando, vbi agatur de causis grauibus, committuntur illi Rotæ Auditori, qui est de Cõgregatione, et quandoque etiam alteri eiusdem Rotæ Auditori, etiam per plures instantias, vnde propterea hæc dicitur causa Rotalis, quoad modum disputandi, quamuis reuera sit extra Rotam, stante stylo huius Tribunalis, vt ipsi Auditores, etiam singulariter deputati, in causis non Rotalibus, nihil decidant, absque disputatione.

P. 2. Relatio.

O

ne

O. dicto disc. 63. de testam. & in alijs locis ibi insinuat.

P. in Miscellan. Ecclesiast. lib. 14.

Q. sub tit. de legat. disc. 6. ac etiam sub tit. de iudicij, & alibi.

ne dubij in Rota, præuijsque decisionibus, more causarum Rotalium. R

Iste autem ordo merè contentiosus, pro frequentiori contingentia, haberi solet in illis causis, quæ principaliter agantur, inter partes interessatas potius, quàm cum sola Fabrica, quæ causam ad suum Tribunal traxerit, ex dictis eius facultatibus, & priuilegijs, ob mixturam sui iuris vel interesse, ad instar fisci, cuius privilegia sortitur; Undè propterea habet priuatiuam, cum facultate auocandi causas à quibuscumque Iudicibus, & Tribunalibus, nisi Papæ aliter videatur in Signatura Gratiæ, in qua frequenter istæ quæstiones remissionis causarum, disputari solent.

Quando etenim, non adsit mixtura alterius Partis interessatæ, adè vt causa sit inter Fabricam, & heredem, vel alium, qui teneatur adimplere piam dispositionem, siue inter Fabricam, & eum, cuius fauore dispositio facta sit, adè vt principalis quæstio sit, an intrent, necne eius facultates pro applicatione, tunc, pro frequentiori contingentia, altera Pars exquirere solet votum Congregationis generalis, in qua, Iudex primæ, vel vltioris instantiæ, causam proponit, vt; Vel reportet resolutionem pro absolutoria, cum declaratione quod facultates non intrent; Vel quod emanet rescriptum admissionis ad aliquam honestam concordiam, quæ solet esse finis frequentior huiusmodi controuersiarum, quando sint cum sola Fabrica sine mixtura alterius interessati, ob stylum in hoc nimium benignè agendi, vt etiam superius enunciatæ Apostolicæ Constitutiones, innuunt; Isteque ordo, etiam quandoque sequi solet in dicta Congregatione parua, seu particulari pro casuum qualitate, ac Partium sensu, vel acquiescentia.

Facultates autem, in suis casibus intrent, neglecto quocumque disponentis præcepto, vt Fabrica in eius dispositionibus se ingerere non valeat; Quamuis etenim Rota, circa huius sæculi initia

deciderit, quod hoc præceptum esset validum & operatiuum, atque cum hoc sensu aliqui DD. procedant; Contrarium tamen, per istam Congregationem determinatum fuit, atque resolutio, pontificio oraculo comprobata fuit, ideoque ista est praxis. S

Ex dictis autem Capitulis supra recensitis; Incapacitatis scilicet legatarij; Incertitudinis; Et insufficientiæ; Primum habet solum disputationes iuris, an incapacitas adsit, necne, cum etiam in illis casibus, in quibus regula sit pro incapacitate, plures cadere soleant limitationes, vt in rerum regularium sede aduertitur & alibi. T

Alterum caput incertitudinis, ab Alexandro VII., sui Pontificatus initio, magnam recepit restrictionem, respectu legatorum, quæ fierent pauperibus in genere, dum isti sunt semper certi, iuxta dictum Euangelij, quod pauperes semper vobiscum habetis; Verum fabricæ officialibus valdè conuenientibus, quod exindè magnum resultaret præiudicium, ac facultatum restrictio; Fortèque magis efflagitante nimium sumptuoso opere Theatri columnarum quod in eiusdem Basilicæ atrio seu platea ipse Pontifex assumpsit, peneque perfecit, quædam eiusdem Pontificis prodijt moderatio, seu declaratio, quæ primam prouisionem, penè ad nihilum redegit.

Atque circa istud caput incertitudinis; Quando agatur de illis dispositionibus fiduciarijs, quarum executio, ore tenus committatur, confessario, vel alteri fiduciario, sub præcepto, quod non teneatur alicui eius voluntatem patefacere; Quamuis super huiusmodi dispositionibus, vt potè aliquando captiosis, & fraudulentis disputationes cadant, in sua sede examinata; Attamen illas (commendabiliter quidem), ad tollendam omnem scandali occasionem, Fabrica assumere non solet; Benè tamen exigit ab eo fiduciario, iuratam declarationem, an sibi commissa opera, sint certa, vel incerta; Eoque

R. infra disc. 32. ubi de Rotæ Auditorio.

S. sub tit. de testam. disc. 45.

T. sub tit. de Regular. disc. 63 & in annot. ad Concil. Triad. disc. 35.

coque declarante quod sint certa, abstinere, atque aliud non agit. V

Et quoad tertium caput insufficientiæ; Ad hoc, vt facultates intrent, præcedere debet monitio hæredis, vel alterius, ad quem pertineat; Ex ea congrua ratione, quod potest ille dicere se velle supplere; Atque vbi altera pars interessata sit in causa, quæ dispositionis implementum eius fauore petat, negando verificationem insufficientiæ, à qua pendet, an facultates intrent, necne, tunc assumi solent disputationes quæstionis adè inter DD. controuersæ, an scilicet certa designatio, stet taxatiuè, vel demonstratiuè, in suis sedibus non semel peracta X; Aliaque plura occurrunt, quorum reassumptio nimiam euagationem redoleret, ideoque præmissa, pro aliqua huius Congregationis notitia adnotasse, videtur satis.

Sub altero item genere non contentioso negotiorum, quæ in vtraque Congregatione tractantur, circa æconomicam administrationem vt supra; Cadunt quoque inspectiones super compositionibus, quæ offerantur super pijs dispositionibus occultis, quarum scilicet notitia per Fabricam non habeatur, suppressis nominibus, iuxta eandem praxim negotiorum fiscalium, seu cameralium, an & quomodo admitti debeant. V

Omnia hæc procedunt in Vrbe, & in Statu Ecclesiastico; In Regno verò Neapolitano, in quo hoc Fabricæ Tribunal quoque receptum est, ac viget, Congregatio ista, directè se non ingerit in cognitione causarum contentiosarum, sed solum ibi deputat Iudices, aliosque officiales inferiores; Verum Iudices ita deputati, in causarum cognitione, ac decisione, (iuxta concordata in eiusdem Tribunalis receptione seu admissione) non cognoscunt causas, nisi de voto aliquorum Assessorum sæcularium, qui deputantur per Regem, vel per eius Vicarium, in omnibus tribus instantijs; Atque pro frequentiori praxi esse solent, regij Cõsiliarij illius Consilij quod S. Claræ, seu

Capuanæ dicitur; Siue alterius Consilij quod dicitur Collaterale; Aut Præsidentes Regiæ Camerae, de quorū numero fuit Rouitus, qui in eius decisionibus, de aliquibus huius Tribuualis causis agit; Locales verò seu diæcesani cõmissarij, pariter habere debent Assessorè sæcularè per loci Communitatem nominandum; Ideoque respectu dicti Regni, in his Congregationibus respectiue, agitur solum de dicto genere negotiorum non contentiosorum; Nempè de compositionibus, ad quas partes absque contradictore admitti cupiant, quando agatur de negotijs grauibus, ad quæ non se extendant facultates illius æconomi seu Commissarij Generalis, (qui quandoque Prælatus, & quandoque togatus esse solet,) dum habet in plerisque potestatem limitatam, inconsulta Congregatione.

Quandoque tamen praxis me docuit, quod per viam relationis, vel extraiudicialis informationis, de causis ibi per omnes tres instantias iam tractatis, in ista Congregatione disputatum fuit. Y

In origine item differunt istæ Congregationes vt supra, quoniam particularis, seu minor, est antiqua, tanquam residuum illius magni & numerosi Collegij quod Clemens VII. instituit; Generalis autem, Cardinalitia, & Prælatitia, ad instar eius quod Sixtus V. prædecessor de tot alijs Congregationibus fecit, recentius instituta fuit per Clementem VIII., vt supra initio aduertitur.

Y. in casu de quo tit. de Regular. disc. 35.

V. sub tit. de testam. disc. 56. & sub tit. de Regular. disc. 63.

X. tit. de legat. disc. 14. & in Miscellan. ecclesiast. disc. 30. & 33.